ఉగ్గుబాల సంస్కారం

మామూలు చోటే, మామూలు సభ్యులే—చెంచయ్యా, వెంకట్రావూ, శాస్త్రీ వగైరాలు. కాఫీహోటల్లో ఎవరి బిల్లువాళ్ళు చెల్లించాము. అంచేతనేనేమో ఒకరికొకరు తీసిపోవటం లేదు; చర్చ సత్యఅహింసలమీద ప్రారంభమై, నీతీ అవినీతీ దాటి, ఆస్తికతా నాస్తికతాలోకి దిగింది. చెంచయ్య దేవుణ్ణీ దెయ్యాన్నీ దేన్నీ వొప్పుకోటంలేదు. కళ్ళకి చూపించమంటున్నాడు!

వెంకట్రావు వేదాంతి. మాలాంటి నాస్తికుల్ని చూసి జాలిపడటమేకాదు; క్షమించమని భగవంతుణ్ణి కళ్ళు మూసుకు ప్రార్థిస్తాడుకూడా. ఎప్పటికైనా మన దేశం పాశ్చాత్య దేశాలకి ముక్తి కలిగిస్తుందని ఆయన నమ్మకం. మన దేశం భౌతికంగా స్వాతంత్ర్యం కోల్పోయినా, ఆధ్యాత్మికంగా యింకా వోడిపోలేదని ఆయన వాదన. గాంధిగారిని ఉదహరించి తప్ప మాట్లాడడు. అదేం ఖర్మమో గాంధిగారు చెప్పితే బాగా ఉండేమాటలు ఈయననోటపడి, పనికిమాలినవై పోతున్నై;—ఇదేకామూలు క్షేత్రమహాత్యం!

శాస్త్రిగారొక అతివాస్తవిక రచన! తనకుతప్ప ఎవ్వరికీ అర్థం కాడు. ఎంతోమంది సాహిత్యపహల్వానులు ఆయనచేత 'డీన్' అయిపోయారు. మూగవాడిచేత మాట్లాడిస్తాడు. ఆయనకి వొక సిద్ధాంతమంటూ లేదు!

మేము యిద్దరమైపోయాము. వెంకట్రావు తగ్గిపోతున్నాడు. అంచేత శాస్త్రిగారు అటుకలసి, బాలన్సు చేశారు:

"మీరెన్నయినా చెప్పండి. తృప్తి అనేది మన వేదాంతా నికిమూలసూత్రం. అది ఉండబట్టే మనం ఎన్నితుపాన్లువచ్చినా లెఖ్ఖచెయ్యకుండా తుంగపాచలాగా తల ఎత్తుకుని ఉన్నాం. ప్రపంచకంలో ఎన్ని సామ్రాజ్యాలు నాశనం కాలేదు? ఎన్ని జాతులు పేరులేకుండా పోలేదు? ఈనాడు మన మింకా నిలిచి ఉన్నా మంటే, మనకు ఉగ్గుబాలతో సంక్రమించిన సంస్కారంమూలానే! పాశ్చాత్యులికి తృప్తిలేదు. అందు చేతనే అలా కొట్టుకు చస్తున్నారు. మనకున్న సంస్కారంలో నూరోవంతున్నా వాళ్లు ఆయుధాలు పారవేసి, బైబిలు చేతపట్టుకు కూర్చునేవాళ్లు."

"అలాగా!" అని సాగదీశాడు చెంచయ్య.

"కాక!—ఈ యుద్ధం కాగానే నానాజాతిసమితి ఉండదు. దానికిబదులు హిందూదేశంనించి మాబోటివాళ్ళం కొంత మందిమి పోయి, ప్రతిదేశంలోనూ హిందూవేదాంతాన్ని బోధిస్తాము—ఇదే ఆఖరియుద్ధం! ఇక యుద్ధాలు ఉండవు—ఏమంటారు, వెంకట్రావుగారూ?" అన్నారు శాస్త్రిగారు.

"దీనికి నేను వొప్పుకోను!" అన్నాడు చెంచయ్య.

"ఎందుకని?"

"మనకున్న ఒక్కసంపదా, రేడర్ ఆయుధం పాశ్చాత్యుల కిచ్చివేస్తే, మన మేమైపోతాము?" అన్నాడు చెంచయ్య.

"శాస్త్రిగారూ! ఎంతో కాలంనించి పెద్దలు దీన్ని ఎవ్వ రికీ యివ్వకుండా కాపాడుకుంటూ వస్తున్నారు. ఈనాడు మీరు ఆకాస్తా కిరస్తానీవాళ్ళ కిస్తే, మన గతేమిటి?" అన్నాను నేను.

"అలాగా! ఐతే మీ కానందం వద్దన్నమాట!" అన్నారు శాస్త్రిగారు.

"ఎందు కొద్దు? తప్పకుండా కావాలి" అన్నాము ఇద్దరం.

"ఐతే త్యాగం లేంది ఆనందం లభించదు."

"అక్ఖర్లేదు! మేము ఏసంకూడా త్యాగం చెయ్యకుండా ఆనందం పొందుతున్నాము."

"అదే మీ పొరబాటు! మీరు ఇంతసేపు మాట్లాడితిరే, మీ విజ్ఞానాన్ని వృథాగా పంచిపెట్టితిరే, ఏం లాభం చూసుకుని? ఏమీ లేదు. అందుకనే అది త్యాగంకిందికి వస్తుంది. మేము యింతసేపూ మీ మాటలు విని మీకు బదులుగా ఆనందాన్ని యిచ్చాము—ఇంకా అప్పుడప్పుడూ ఎదురు చెప్పాము కాని, లేకపోతే మేము మీకిచ్చిన ఆనందాన్ని మీరు బ్రహ్మానందంలోకి మార్చుకునేవారు!"

శాస్త్రిగారు ఎన్నిధర్మాలు మాట్లాడినా, ఆయనచేసింది ధర్మయుద్ధం కాదు. ఐనా, ఆయన ప్రయోగించిన బ్రహ్మాస్త్రం వృథాపోలేదు. మా తలలు తుంచలేకపోయినా వంచింది.

ఇంతలో మా పాలిట దేవుడిలా ప్రకాశరావు వచ్చి అడ్డుపడ్డాడు.

"మీరు విన్నారా?—శేషమ్మ కూతురికి పోతురాజు పుట్టాడు!" అన్నాడు.

"ఏ పోతురాజు?" అన్నాను నేను, ఏదో ఒకటి మాట్లాడాలని.

"పోతురాజు కాదు పున్నయ్య కొడుకు!" — అన్నాడు చెంచయ్య.

"ఏమి టేమిటీ? మళ్ళీ చెప్పు" అన్నాడు శాస్త్రి.

ప్రకాశరావుని సరిగ్గా చెప్పనివ్వలేదు మేము. మధ్యనే ఎవరిపాట వాళ్లు పాడేవాళ్ళం, ఒకరి కొకరికి శ్రుతిలేదు.

అరగంట వాగినతర్వాత ఒక అభిప్రాయాని కొచ్చారు అంతా. వెళ్ళి చూసి రావాలని నిర్ణయించారు. నేను అర్జంటుపని ఉందని, వంకపెట్టి పోలేదు.

* * *

సాయంత్రం చెంచయ్య కనిపించాడు. అతని ధోరణి చూస్తే పోతురాజు యితన్నే ఆవేశించినట్టుగా ఉంది.

"నాన్ సెన్సు! అంతా దగా! పోతురా జొచ్చి తనకు గుడి కట్టించమని దాని దగ్గర ఏడుస్తాడా?"

"ఇక్కడ పోతురాజు లేడుగా అసలు" అన్నాను నేను.

"ఎందుకు లేడూ? మనం పాలెం పోయేదోవలో లేదూ రాయి, అదే పోతురాజట. అతనే దాన్నిపట్టి అలా పలికిస్తున్నాడట!"

నాకు ఆశ్చర్య మేసింది. నాచిన్నతనంనించీ ఆరాతిని నేను చూస్తూ ఉండేవాణ్ణి. దాని కింతవర కెవ్వరూ పేరుపెట్ట లేదు. గొడ్లుతోలుకుపోయి పిల్లలు దానిమీద కూర్చుంటూ ఉండేవాళ్లు. నేనెక్కు తానంటే నేనని చాలామంది దాని కోసం కొట్టు కున్నారుకూడా. గొడ్లూ, పందులూకూడా దాన్ని రాచుకుంటూ ఉండేవి—దురదగా ఉన్నా బురదగా ఉన్నా! ఈనాడు పోతురాజా అది! గుడా దానికి!!

"ఏం చేస్తాం? మూఢప్రజలు. వాళ్ళ అజ్ఞానానికి చింతిం చాల్సిందే!" అన్నాను.

"ఎవరి అజ్ఞానానికి? వెంకట్రావుని వేసుకుని శాస్త్రిగారు కూడా అక్కడే కూర్చున్నారు. ఇక ప్రకాశరావు—"

"శాస్త్రిగారికి నమ్మక ముందంటావా?"

"ఏమో! అటువంటివాళ్లు తోడుంటే వెంకట్రావుల బలం జాస్తికాదా?" కాదని ఎలా అనగలను? అందుకనే చెంచయ్యను చల్లబర్చటానికి అన్నాను:

"నువ్వన్నన్నా చెప్పు చెంచయ్యా! మనలాంటివాళ్ళు ఏదో కొద్దిమందితప్ప, ఎవ్వరూ వెనకటి నమ్మకాలు వదలుకోలేరు. ఉగ్గుబాలతో జీర్ణించినవాళ్ల మూఢనమ్మకాలు ఇవ్వాళపోతయ్యా! వాళ్లు మనతో కలిసి రావటంలేదని దిగులు పడటంకంటె గర్వపడటం మంచి దేమో!"

చెంచయ్యకు ఈ మాటలు బాగా నచ్చినై. తర్వాత యిద్దరం కలిసి, వాళ్ళ అజ్ఞానాన్ని విమర్శించి తృప్తిపడ్డాము. ఎంత తృప్తిఅంటే, పొరుగువాడు దివాళాఎత్తినా మాకంత ఆనంద ముండేది కాదు.

* * *

మా నమ్మకాల్నీ, మా విమర్శల్నీ ఏమీ లెక్కచెయ్యకుండా భక్తులు గుడి కట్టించేశారు. పూజారిస్థానం శేషమ్మ సంపాదించుకుంది. ఆ గుడి మొదలుపెట్టిన వేళావిశేషమో, లేక శేషమ్మ పూర్వపుణ్యమో (ఈ జన్మలో శేషమ్మ ఏ పుణ్యమూ చెయ్యలేదు మాకు తెలిసినంతవరకు) పోతురాజు బాగా పాపులర్ అయాడు. దూరదూరాల్నించీ జనం వస్తున్నారు. పాతమొక్కులుంటే చెల్లించటానికీ కొత్తగా మొక్కకోటానికీ. ఊళ్ళోవాళ్ళకే కాదు నాకు కూడా

చుట్టాలతాకిడీ ఎక్కువైంది. వాళ్ళదగ్గిర పోతురాజుని విమర్శించటానికికూడా వీలులేకుండా ఉంది—తిండి వెయ్యలేక తిడుతున్నాడు అని అనుకుని పోతారేమో నని!

పోతురాజుప్రభ నానాటికి వెలిగిపోతున్నది. అనుకోని విధంగా వెంకట్రావుకు ఉద్యోగం దొరికింది......శరభయ్య భార్యకి 35 వ ఏట కడుపు వచ్చిందట. వెంకటస్వామికి పోయినచూపు కొద్దిగా వచ్చిందట...ఇలా రోజు కొక సెన్సేషనల్ న్యూస్ తీసుకొన్నాడు శాస్త్రిగారు. 'ఏమంటారు దీనికి?' అని మమ్మల్ని వెటకారం చేస్తున్నాడు. అనేది ఏమీ లేక, శాస్త్రిగార్ని చదువుకున్న మూఢుడుకింద జమ కట్టాము.

ఇంతలో వర్షాలు వచ్చినై— కలరాను వెంటబెట్టుకుని. శేషమ్మకి నరికొత్తగా పోతురాజు పూనాడు. తనకి కొలుపులు కొలవకపోతే ఊరంతా విరుచుకు తింటా నని బెదిరించాడు. ఊళ్లో పెద్దలు పోయి కొలువులు కొలుస్తామని ముడుపులు కట్టారు. ఊరంతా పోతురాజును నమ్మినా, మునిసిపాల్టీవాళ్లు నమ్మలేదు. వాళ్ళజాగ్రత్త వాళ్ళు పడుతూనే ఉన్నారు. భావుల్లో మందు కలిపారు. దోవలో నుంచుని కనపడ్డవాడి కెల్లా కలరా వాక్సిన్ యిచ్చారు......ఇంకా యిస్తూనే ఉన్నారు.

నేనూ, చెంచయ్యా కలరా వాక్సిన్ తీసుకున్నాము. శాస్త్రిగారుకూడా తీసుకున్నా రని విన్నాం కాని, వారు ఒప్పుకోలేదు. ముడుపు కట్టానన్నారు—మమ్మల్నికూడా కట్టమని సలహా యిచ్చారు. చెంచయ్యా నేనూకలసి శాస్త్రి

గారిని చదువుకున్న మూఢుడిక్రింద జమకట్టాము.

కలరా అక్కడి కక్కడికి పాకిపోతున్నది. మా పేటకి కూడా వచ్చింది. ఇద్దరు ముగ్గురు జారారుకూడా. నేను డాక్టరుగారిని అడిగి కాంఫర్ 12X తీసుకుని ఒకడోసు వేసుకున్నాను.

కేవలం నేను మందుమీదకూడా ఆధారపడలేదు. తిండి తగ్గించాను, వేడిపదార్థాలుతప్పితే, ముట్టటం లేదు.

సాయంత్రం శాస్త్రిగారు కనపడ్డారు పసుపుబొట్టు పెట్టుకుని. 'ఏమిటి ఈ వేషం' అన్నాను.

'అమ్మవారి పసుపు' అన్నారు.

"అమ్మవా రెక్కడనించి వచ్చింది, కొత్తగా?"

"కొత్తగానే వచ్చింది. పోతురాజు ఒక్కడికే కొలుపులు కొలవగూడదట!"

"ఒక్కమాటే పిల్లల్నికూడా తీసుకురాకపోయారూ?" అన్నాను.

"అవసరమైతే తప్పుతుందా?" అని శాస్త్రిగారు నవ్వుతూ వెళ్ళిపోయారు.

ఆరాత్రి నాకు సరిగా నిద్రపట్టలేదు... శాస్త్రిగారినీ పోతురాజునీ తలుచుకుంటే, నావొళ్ళు ఉడికిపోతున్నది.

తెల్లవారుఝాముకి గుడ్డికును కొకటి వేశాననుకుంటాను. అంతలో సన్నని ఏడుపుతో నాకు మెలకువ వచ్చింది. జారినట్టేనా? సామూహికరోదనంగా లేదే!—నాకు మళ్ళీ కన్నంటలేదు. తెల్లవారి తెలిసింది—వాడు జారాడట. మా పారుగున కొత్తకేసు! ఉదయం ఉత్తకాఫీ తీసుకున్నాను.

ఇంకేమీ తినలేదు. కాసేపటికి శాస్త్రిగారొచ్చి బలవంతం చేసి యిడ్లీ తినిపించారు. ఇంకోమాటు కాఫీ!

నాకిష్టం లేకపోయినా, శాస్త్రిగారు పోతురాజుని ఎత్తుకున్నారు. నాకు చాలా కష్టమేసింది—"సోషలిస్టుస్టేటులో ఐతే మీబోటివాళ్ళని ఇలాంటి మూఢనమ్మకాలు ప్రచారం చేస్తున్నందుకు ఉరితీసేవాళ్లు!" అన్నాను.

"ఆ లెఖ్ఖని ఈస్టేటులో ప్రచారం చెయ్యకపోతే తీస్తారు!"

శాస్త్రిగారు చెప్పిందాంట్లో యదార్థం లేకపోలేదు, దూరమాలోచిస్తే.

"ఏమైనా రోగిని చికిత్స లేకుండా చంపటం ధర్మంకాదు.." అన్నాను.

"చికిత్సతో చంపటంకూడా ధర్మంకాదు. డాక్టర్లు చంపితే ఏంకేసుంది, పోతురాజు చంపితే ఉంటానికి? డాక్టర్లతో నయమైనవాళ్లు ఉంటే పోతురాజుతో నయమైన వాళ్లూ ఉండనే వున్నారు."

ఎందుకనో తర్కించటానికి నాకు మనసుపోలేదు; అసలు మనసేబాగోలేదు. ఇంటికొచ్చి, చాలా కొద్దిగా తిన్నాను అన్నం...పొరుగు కేసుకూడా ఫెయిల్ అయేటట్టుగా కనపడుతున్నది...దానికి సూచన ఇంట్లోవాళ్లు యిస్తున్నారు.

ఇంట్లో వుండలేకపోయాను. ప్రకాశరావు యింటికిపోయి, చీట్లపేక ప్రారంభించాము.

కడుపు నొప్పి ప్రారంభమైంది. ప్రకాశరావు వెధవ హల్వా తెచ్చి, మా అందరిచేతా తినిపించాడు. చెంచయ్య కూడా కడుపు పుచ్చుకున్నాడు.

బజారుకి వచ్చి కాఫీ తాగాము. కడుపునొప్పి యింకా ఎక్కువైంది. డాక్టర్ను అడిగి Nux 200 తీసుకున్నాను.

శాస్త్రిగారు ఏదో వాగించటానికి ప్రయత్నిస్తూనే ఉన్నారు, నాకు ఏమీ తోచటం లేదు. ఇంటికిపోతున్నానని బయలుదేరా. కాని, నామనసు మనస్సులో లేదు. నాకు తెలియకుండానే చుట్టుతిరిగి పోతురాజు గుడిదగ్గరికి వచ్చాను. కనుచీకటి పడింది. పోతురాజుగుడిముందు కాగడాలు వెలుగుతున్నై. తప్పెట్లూ, పంబజోళ్లూ, వీరాంగం; గణాచార్లూ... నావొళ్ళు పులకరించింది. ముఖంమీద వెలుతురు పడకుండా సాధ్యమైనంత దూరంలో నుంచున్నాను. కళ్లుమూసుకుని చేతులుజోడించి పోతురాజుకు ముడుపుకడతా నన్నాను. గత అపరాధాలు క్షమించమని చెంపలు వాయించుకుని చుట్టూచూశాను—ఎవ్వరూ చూడటం లేదుకదా అని! నాకు ధైర్యం చిక్కింది. ఎవ్వరూచూడటంలేదు. నాపక్కని ఎవ్వడో వచ్చి నుంచున్న చెంచయ్యమాత్రం కళ్లుమూసుకుని ఇదివరకు నేనున్నస్థితిలోనే ఉన్నాడు. అతని ధ్యానభంగం కాకముందే, నేను అక్కడినించి పారిపోయాను.